

14. 10. 2009

**Povzetek ugotovitev
ob preverjanju 50 naključno izbranih bibliografskih zapisov v COBIB.SI**

Pravilnik o izdaji dovoljenja za vzajemno katalogizacijo (Uradni list RS, št. 107, 14. 11. 2008) v 12. členu predpisuje spremljanje kakovosti bibliografskih in normativnih zapisov v sistemu COBISS.SI. V skladu s tem pravilnikom se dvakrat na leto izvede preverjanje 50 naključno programsko izbranih bibliografskih zapisov in pripadajočih normativnih zapisov. Za preverjanje njihove kakovosti so zadolženi redaktorji vzajemne baze podatkov, ki jih imenujeta NUK in IZUM.

Naključni izbor ter preverjanje bibliografskih zapisov in pripadajočih normativnih zapisov smo izvedli 11. 2. 2009.

Med preverjenimi zapisi je bilo:

- 27 bibliografskih zapisov z večjimi napakami
- 17 bibliografskih zapisov z manjšimi napakami
- 6 bibliografskih zapisov ustrezne kakovosti

Vsi kreatorji in zadnji redaktorji zapisov so bili osebno obveščeni o ugotovitvah redaktorjev, v primeru večjih napak pa tudi odgovorna oseba knjižnice.

V nadaljevanju sledijo ugotovitve NUK-ovih in IZUM-ovih redaktorjev glede najpogostejših napak.

1 BIBLIOGRAFSKI ZAPISI

1.1 FORMALNA OBDELAVA

Iz zapisa mora biti jasno, za kakšno vrsto publikacije gre. Zapis mora biti narejen v ustrezni maski in mora vsebovati vsa obvezna polja in podpolja.

Posebej pozorni in natančni moramo biti pri prepisu podatkov s publikacije. Napačni in pomanjkljivi podatki ne zavajajo samo uporabnikov, temveč tudi katalogizatorje, ki zaradi tega kreirajo duplikate. Med pregledanimi bibliografskimi zapisi je bilo tudi tokrat precej takšnih, ki so bili ocenjeni z "večja napaka" prav zaradi napačnega ali pomanjkljivega prepisa podatkov o naslovu ali odgovornosti s publikacije.

Pri kreiranju zapisov moramo upoštevati pravopisna pravila jezika publikacije (uporaba velikih začetnic itd.) ter predpisano rabo ločil po ISBD-jih. Prav tako v zapisu ne sme biti tipkarskih napak.

Pri poljih, ki vplivajo na obliko izpisa kataložnega listka, mora zaporedje podpolj ustrezati zaporedju podatkov, kot jih predpisujejo ISBD-ji.

Pri kreiranju bibliografskih zapisov lahko uporabljamo različne ukaze, ki pospešijo proces dela (ukazi NEW/INCL, NEW/OCLC, NEW/NET idr.). Vendar pa moramo pri uporabi teh ukazov biti pozorni, da prevzete zapise ustrezno popravimo oziroma dopolnimo v skladu s slovenskimi katalogizacijskimi pravili in pravili formata COMARC, odvečne podatke pa brišemo.

Če za opisovano publikacijo obstaja verificirana številka ISSN, zapis prevzamemo iz baze podatkov ISSN.

V poljih bloka 2XX, 4XX in 5XX moramo biti pozorni na pravila o vnosu znakov NSB/NSE (\neq), s katerimi označimo podatke, ki se ne upoštevajo pri razvrščanju in iskanju. Takšne podatke obdamo z znakoma NSB/NSE skupaj s presledkom in zmeraj v paru.

BLOK 0XX

Polje 001

Pri prenosu zapisa iz baze podatkov WorldCat se v podpolje 001e – *Stara številka zapisa* avtomatsko prepíše identifikacijska številka zapisa v bazi WorldCat. Vsebine podpolja ne brišemo, saj tako zapis v bazi podatkov COBIB.SI obdrži podatek za povezavo z zapisom v bazi WorldCat.

Polje 010

Ob uvedbi 13-mestne številke ISBN so v bazi WorldCat ne glede na podatke v publikacijah vse bibliografske zapise za monografije s konverzijo dopolnili z dodatno 10- ali 13-mestno številko ISBN. Kadar pri katalogizaciji dopolnjujemo zapise, prenesene iz te baze podatkov, moramo biti pozorni, da v zapisu ohranimo le tiste številke, ki so dejansko navedene na publikaciji.

Kadar je v zapisu več številc ISBN, jim v podpolju 010b dodamo ustrezno pojasnilo. Če ima publikacija le eno številko ISBN in enega založnika, pojasnilo ni potrebno. Pojasnila o 10-mestni in 13-mestni številki ISBN ne navajamo.

BLOK 1XX

Polje 100

Če katalogiziramo publikacijo, za katero je v podpolju 100b ustrezna koda *d* – *publikacija, zaključena ob izidu ali v enem koledarskem letu*, je vnos kode priporočljiv. Če je ustrezna katerakoli druga koda, je vnos obvezen.

Letnica ali letnici in koda za oznako leta izida v podpoljih 100bc ali 100bcd se morajo ujemati z navedbo v podpolju 210d. Natančnejša navodila za vnos podatkov o letu izida so objavljena na spletnem naslovu http://home.izum.si/cobiss/e-forumi/katalogizacija/docs/Navodila_za_vnos_podatkov_o_letu_izida.pdf.

Polje 101

Navedbe kodiranih podatkov za jezik besedila, povzetkov idr. v polju 101 se morajo ujemati z opombami v bloku 3XX.

Polje 102

V polju 102 kodiramo državo izida ali izdelave publikacije. Kadar publikacija izide v več državah, v polju 102 kodiramo do tri države v ponovljenih podpoljih a. Kode morajo biti usklajene z navedbami v podpoljih 210a (če so v polju 210 navedeni trije kraji v različnih državah, moramo v polju 102 kodirati vse tri države v ponovljenih podpoljih a).

Polje 105

Navedba o ilustracijah v podpolju 105a se mora ujemati z navedbo v podpolju 215c. Kadar publikacija vsebuje različne vrste ilustracij (npr. tudi uvezane priloge, zemljevide, portrete ipd.), podpolje 105a ponovimo in vanj vnesemo ustrezno kodo.

Koda za oznako za kazalo v podpolju 105e se mora ujemati z navedbo opombe v podpolju 320a.

Kazal vsebine ne kodiramo, prav tako zanje ne vnašamo opombe v polje 320.

BLOK 2XX

Polje 200

Pri vnosu podatkov v polje 200 moramo biti še posebej pozorni na tipkarske napake in pravopis.

Zaporedje podpolj v polju 200 mora ustrezati zaporedju podatkov, kot jih predpisuje ustrezen ISBD.

Kadar je pri sestankih naslov v podpolju 200a pomenski, mora imeti prvi indikator v polju 200 vrednost "1" (obvezen dodatni vpis).

Kadar oblika imena, ki je v publikaciji in smo jo zabeležili v polju 200, ni enaka enotni značnici, se mora ta oblika pojaviti kot variantna značnica v bloku 9XX, kar pomeni, da moramo ustrezno oblikovati ali dopolniti normativni zapis. Če se podatki v poljih 200 in 7XX oz. 9XX ne ujemajo, iz zapisa ni jasno, katera oblika imena je na publikaciji oz. kdo je avtor dela, kar je ocenjeno kot velika napaka v zapisu.

Polje 206

Pri kartografskem gradivu vnesemo do vključno tri različna merila v eno polje 206. Merila ločimo z vejico in presledkom. Če je meril več, v oglatem oklepaju navedemo izraz *Različna merila*.

Polje 210

Podatek v podpolju 210d se mora ujemati s podatki v polju 100 (100bcd).

Polje 215

Podatki v podpoljih 215ac se morajo ujemati s podatki v podpolju 105a.

Če ima publikacija uvezane priloge, moramo ta podatek vnesti v podpolje 215a in ustrezno kodirati v podpolju 105a.

Polje 225

Indikator v polju 225 označuje, ali je naslov zbirke enak normativni obliki naslova zbirke. Ker v sistemu COBISS.SI normativne oblike naslovov za zbirke niso določene, ima indikator vedno vrednost "1".

Polje 230

Vnos podatkov o vrsti in obsegu vira v podpolje 230a je obvezen za elektronske vire, dostopne na daljavo (npr. za vire na spletu).

BLOK 3XX

Katere opombe so obvezne za posamezne vrste publikacij, je navedeno v posameznih ISBD-jih. Za obvezne opombe uporabljamo dogovorjene fraze, če obstajajo. Obvezne opombe je treba navajati v poljih v bloku 3XX. Če za posamezno opombo ni določeno posebno polje, uporabimo polje 300 za splošno opombo.

Polje 300

Opomba o variantnem naslovu je obvezna, saj samo podatek o variantnem naslovu v enem od polj 51X ne zadostuje.

V polju 300 uporabljamo standardne okrajšave (*nasl.*, *nasl. str.* ipd.). Izrazov, za katere ni standardnih okrajšav, ne krajšamo.

Polje 320

Podatek o povzetku v podpolju 320a se mora ujemati s kodiranimi podatki o jeziku povzetka v polju 101. Če publikacija vsebuje povzetke v različnih jezikih, podpolje 101d ponovimo. Povzetek navedemo tudi, kadar je napisan v jeziku besedila publikacije (dodamo ustrezno kodo v podpolju 101d).

Uporabljeno literaturo navajamo s predpisanim izrazom (vedno uporabimo izraz *Bibliografija*) in ločili. Navedemo tudi podatek o mestu in/ali obsegu v publikaciji (npr. *Bibliografija*: str. 98–101).

Polje 326

Pri kontinuiranih virih je v polje 326 treba obvezno vnesti opombo o pogostosti izhajanja serijske publikacije ali pogostosti dopolnjevanja integrirnega vira. Opomba se mora ujemati s kodo v podpolju 110b.

Polje 328

V zapisih za disertacije ter diplomska in magistrska dela v opombi navedemo ustanovo, ki je podelila naslov; izraza "univerza" in "fakulteta" krajšamo (*Univ., Fak.*). Če je podatek, da gre za diplomsko oz. magistrsko delo ali disertacijo, naveden na naslovni strani (in ga zato navedemo v podpolju 200e), podatka ne ponavljamo v polju 328.

BLOK 5XX

V polja v bloku 5XX vnašamo variantne oblike naslovov s publikacij, ki jih nismo izbrali za stvarni naslov. Podatke vnesemo v ustrezna polja (npr. v polje 512 ovojni naslov, v polje 516 hrbtni naslov, v polje 540 dodatni naslov), opombo o variantnem naslovu pa je treba obvezno vnesti tudi v polje 300, pri čemer uporabimo predpisane fraze in okrajšave. S prvim indikatorjem pri poljih 5XX označimo, ali želimo dodatni vpis za variantni naslov. V večini primerov dodatni vpisi niso potrebni in je zato vrednost indikatorja "0".

BLOK 7XX

Polja 70X

Pri vnosu avtorjev v polja 70X je treba paziti, da v podpolje 70X3 vnesemo identifikacijsko številko normativnega zapisa za pravega avtorja, ne pa npr. za njegovega soimenjaka.

BLOK 8XX

Polje 856

V podpolju 856u navedemo točen elektronski naslov opisovanega elektronskega vira. Posebej je treba paziti, da uporabimo ustrezno vrednost drugega indikatorja.

1.2 VSEBINSKA OBDELAVA

Izrazov iz polj 600/609 ne ponavljamo v polju 610.

Če je predmet publikacije določena oseba, osebno ime vedno navedemo v polju 600 in ne v polju 610.

Pri vnašanju podatkov v polje 675 moramo paziti na ustrezno sintakso (npr. uporaba presledkov v podpolju 675a). Skupino UDK v podpolju 675c določimo čim bolj natančno. Glede na potrebe knjižnice izpolnjujemo tudi podpolje 675a.

2 NORMATIVNI ZAPISI

Za enotno značnico izberemo obliko imena, pod katero je avtor najbolj znan oz. jo največkrat uporablja pri izdajah svojih del v izvornem jeziku. Če je avtor objavil le eno delo, za značnico določimo obliko imena, ki jo je uporabil pri tem delu. Če avtor pri nadaljnjih objavah uporablja tudi druge oblike imena, se moramo v skladu s katalogizacijskimi pravili odločiti, katero ime bomo izbrali za značnico, za preostale oblike imena izdelamo kazalke. Za vsako obliko imena (značnico in kazalko ali kazalke) moramo navesti vir, v katerem se ime pojavlja (polje 810).

Če se oblika imena avtorja na publikaciji razlikuje od oblike imena, ki je bila izbrana za enotno značnico (polje 200), moramo v normativnem zapisu dodati variantno obliko imena s publikacije (polje 400). Variantne oblike imena je treba dodati tudi za dvojne priimke in za priimke, ki vsebujejo predpone.

Pripravila:

Irena Kavčič
Branko Kurnjek